

Naam school:

Verantwoordelijk:

Datum:

Visie

Beschrijf hier de visie van jullie school op leesonderwijs

Denk aan:

De school wil duurzaam onderwijs aanbieden door leerlingen betekenisvol en sociaal te laten leren. Dat betekent dat lezen geïntegreerd wordt binnen wereldoriëntatie. De taal-, lees- en kennisontwikkeling worden gestimuleerd door te werken vanuit brede, multiperspectivische thema's, die zes tot acht weken duren en de nieuwsgierigheid van leerlingen prikkelen.

Hierbij wordt rijke taal aangeboden in de vorm van jeugdliteratuur, authentieke teksten en beeldmateriaal. Lezen, denken, schrijven, luisteren, spreken en ervaringen opdoen zorgen voor het ontwikkelen van een rijk mentaal netwerk in het langetermijngeheugen.

Doelen

Beschrijf hier de doelen van jullie school

Denk aan:

- Leerlingen verwerven kennis en taal om tot kritisch denken te komen, de wereld om hen heen te begrijpen, actief deel te kunnen nemen aan de maatschappij en goed te kunnen functioneren in de samenleving.
- Leerlingen zijn functioneel geletterd, zodat zij kennis kunnen nemen van rijke taal in boeken en teksten, waardoor zij de wereld om hen heen beter kunnen begrijpen.

- Leerlingen zijn gemotiveerde lezers/luisteraars, zodat zij kunnen genieten van boeken, daardoor veel lezen en hun cognitieve vaardigheden verder kunnen ontwikkelen.

Hiertoe zet de school een doorgaande lijn effectief leesonderwijs van groep 1 tot en met 8 in.

Hierbij worden effectief bewezen methodieken ingezet en wordt gebruik gemaakt van kwalitatief hoogwaardige jeugdliteratuur en authentieke, rijke teksten.

Organisatie: onderwijsaanbod en materialen

Er wordt gewerkt vanuit een wereldoriënterend thema uit de methode dat zes tot acht weken duurt. Methode / methodiek is uitgangspunt voor het leesonderwijs.

Bij ieder thema wordt een themamuur of klassikale mindmap gemaakt, samen met de leerlingen, waarop essentiële concepten zijn te vinden die samenhangen met het thema.

De basislaag (laag 1)

De basislaag (laag 1) van het leesonderwijs bestaat uit:

- minimaal twee lessen uit (methode wereldoriëntatie).
- dagelijks 20 tot 30 minuten voorlezen uit een verhalend prentenboek (groepen 1 – 3) of verhalend jeugdboek (groepen 3 – 8). Deze boeken zijn gekoppeld aan het thema en dragen daarmee bij aan wereldoriëntatie / kennisverwerving.

- in groep 3 leren leerlingen lezen met behulp van methode . Daaruit worden alleen de effectieve elementen gebruikt.
- dagelijks 30 minuten vrij lezen in de groepen 4 tot en met 8. In de groepen 1 tot en met 3 wordt dit opgebouwd en gestart met 10 minuten per dag.
- twee keer per week een tekstles, waarbij gewerkt wordt met teksten die gekoppeld zijn aan het thema.

Laag 2

In laag twee krijgen leerlingen die problemen ondervinden tijdens het lezen extra ondersteuning in de klas.

Laag 3

In laag drie krijgen leerlingen, waarbij de ondersteuning in laag twee niet toereikend is, 60 minuten per week extra begeleiding door een specifieke interventie. Deze begeleiding vindt 3 tot 5 keer per week plaats.

Laag 4

In laag vier vindt diagnostiek en behandeling plaats door een zorginstituut.

Elk onderdeel van de basislaag is uitgewerkt in een [kwaliteitskaart](#): voorlezen, vrij lezen/vrije keuze lezen en werken met teksten. De wijze waarop de ondersteuning wordt vormgegeven van leerlingen die problemen ondervinden tijdens het lezen, is toegevoegd aan elke kwaliteitskaart.

Als ondersteuning bij de uitvoering van de doorgaande lijn van effectief leesonderwijs kunnen de [posters behorend bij 'Focus](#)

[op begrip](#)' worden ingezet. Deze beschrijven heel praktisch de wijze waarop effectief leesonderwijs vorm krijgt. De posters zijn toegevoegd aan de kwaliteitskaarten. Ze zijn ook te vinden op www.rijketaal.org.

Rijke lees- en leeromgeving

De schoolbibliotheek

De school heeft een rijke schoolbibliotheek en is bij voorkeur verbonden aan [de Bibliotheek op school](#). Er wordt binnen de Bibliotheek op school intensief samengewerkt met een leesmediaconsulent. Zij biedt ondersteuning bij het actueel houden van de schoolbibliotheek, adviseert bij de boekenkeuze voor de thema's, levert boeken aan, stimuleert leesbevorderende activiteiten en voert leesgesprekken met leerlingen.

Per leerling dienen minimaal acht boeken in de bibliotheek beschikbaar te zijn. Het is van belang vooral te kiezen voor verhalende fictieve (prenten)boeken en verhalende non-fictie met rijke taal. Deze boeken hebben een positieve invloed op het taal- en leesbegrip en leiden ook tot beter begrip van non-fictie.

Leerlingen (ook leerlingen die niet graag lezen) kunnen goed meedenken in de samenstelling van de schoolbibliotheek. Het is daarom zinvol hen te betrekken bij de boekkeuze.

Non-fictie boeken zijn vaak fragmentarischer geschreven of bestaan uit losse teksten. Deze kunnen geschikt zijn voor

tekstlessen of als naslagwerk om informatie in op te zoeken. Zij dienen ook deel uit te maken van de bibliotheek, maar deze collectie kan kleiner blijven.

Serieboeken en boeken van 'veel-schrijvers' zijn heel geschikt voor de ontwikkeling van taal, kennis en lezen en kunnen leerlingen die lezen lastig vinden verder helpen.

Luisterboeken ([Yoleo](#), [Bibliotheekservice Passend lezen](#), [online Bibliotheek app](#)) en digitale boeken maken een wezenlijk onderdeel uit van de boekencollectie ter ondersteuning van leerlingen met leesproblemen, (lees) motivatieproblemen of concentratieproblemen.

Aanvullend

Vul hier in hoe jullie school nog meer zorgt voor een rijke leesomgeving

Denk aan:

Een klassenbibliotheek, verteltafel, themamuur, auteursbezoeken etc.

Multiperspectivische thema's (rijke thema's) met subthema's en onderwerpen

Beschrijf hier de thema's en onderwerpen

Groepen 1 en 2

Groep 3

Groep 4

Groep 5

Groep 6

Groep 7

Groep 8

Ontwikkelpunten

Vul hier zaken in waarvan je als school vindt dat die verder ontwikkeld moeten worden.

Bronnen

Bakker, L. de, Norden, S. van, Burlage, A. Herwaarden, F. van, & Hendriks, M. (2022). *Praktische didactiek voor geïntegreerd zaakvakonderwijs*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Broek, P. van den, Helder A., Espin, C., & Liende, M. van der (2021). *Sturen op Begrip: Effectief Leesonderwijs in Nederland. Rapportage aan Vaste 2e Kamer Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen*. Leiden: Universiteit Leiden.

Broekhof K. (2016). Zo boek je woordenwinst! *JSW*, 100(8), 6–9.

Dam, B. van. (2018). Moet begrijpend lezen een vak zijn op de basisschool? *LBBO Beter Begeleiden*.

Ganzeman, F. (2021). Lezen uit nieuwsgierigheid. Hoe je kinderboeken in je onderwijs integreert. *Meer Taal*, 8. tijdschriftmeertaal.nl/Lezenuitnieuwsgierigheid.

Hirsch, E. (2016). *Why Knowledge Matters*. Cambridge: Harvard Education PR.

Houtveen, T. & Steensel, R. van (2022). *De zeven pijlers van onderwijs in begrijpend lezen*. Utrecht: Eburon.

Houtveen A., Steensel R., van, & Rie, S. de la. (2019). *De vele kanten van leesbegrip*. Utrecht: Hogeschool Utrecht.

Koeven, E. van, Ganzeman, F. & Verschuren, H. (2025). *De wereld in kinderboeken*. Amsterdam: Boom uitgevers.

Koeven, E. van & Smits, A. (2021). Expliciet woordenschatonderwijs voor alle kinderen? *Tijdschrift Taal*, 11(18). tijdschrift-taal.nl/Explicietwoordenschatonderwijs.

Koeven, E. van, & Smits, A. (2020). *Rijke taal: taaldidactiek voor het basisonderwijs*. Amsterdam: Boom uitgevers.

Koeven, E. van, & Smits, A. (z.d.). Blog Geletterdheid en schoolsucces. Gevonden via, geletterdheidenschoolsucces.blogspot.com.

Koeven, E. van, Smits, A. & Lok, M. (z.d.). *Rijke taal*. Gevonden via, rijketaal.org.

Oussoren-Buys, M. (2020, 31 januari). *Lees voor, ook aan oudere kinderen. Het helpt*. Reformatorisch Dagblad.

Stichting Lezen & SLO (z.d.) *Lezeninhetpo.nl*. Gevonden via, lezeninhetpo.nl.

Wexler, N. (2021). Tekort aan basiskennis berokkent arme kinderen schade. *Onderwijsblad*, onderwijsblad.nl/article.asp?ArtikelID=14202.

Webinars

Heleen Buhrs (Alan Turingschool Amsterdam) & Eliane Segers (Universiteit Twente) in samenwerking met Didactief: [Diep Lezen](https://www.didactief.nl/diep-lezen).

Joanneke Prenger (SLO) & Gerdineke van Silfhout (SLO): [De ideale leessoep](https://www.leessoep.nl).

Anneke Smits (Hogeschool Windesheim) in samenwerking met Rijnbrink: [Rijke Taal](https://www.rijnbrink.nl/rijke-taal).